

Vrouw in de kunst

Vrouwen eeuwenlang onderbelicht in de kunstgeschiedenis,
momenteel grote **inhaalslag** in musea en galleries.

Waar namen als **Georgia O'Keeffe** en **Frida Kahlo** wereldwijd bekend zijn,
worden nu ook veel 'vergeten' meesters 'herontdekt'.

Historische Barrières

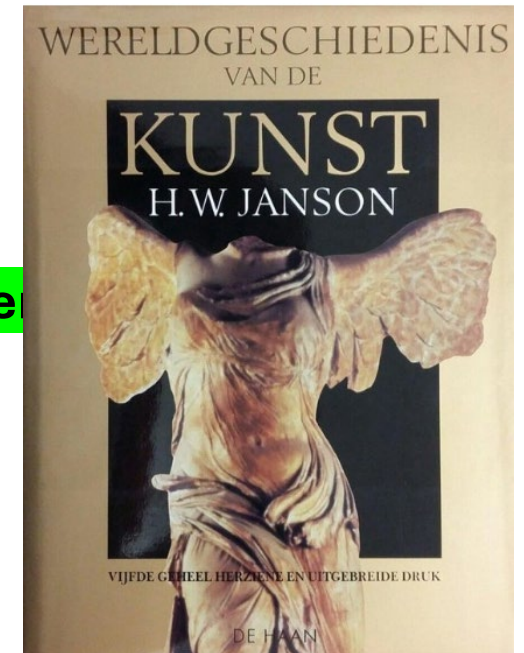
Waarom zijn vrouwelijke verzamelaars, conservatoren, kunsthistorici en kunstenaars onderbelicht gebleven?

Vormgeving genderrollen: opleiden, uiten, professioneel functioneren & hoe kunst wordt waargenomen

- **Sociale barrières: familie**, maatschappelijk beeld genderrollen
- **Gebrek aan toegang tot opleiding**
- Administratieve registratie onder naam van hun man
- Uitingen mannelijke kunstcritici
- **Niet opgenomen in canon, in toonaangevende boeken doodgezweegd**
- Kwamen niet in aanmerking voor prijzen

Tot ver in jaren 50

- Financiële acties onder naam man genoteerd
=> vrouwelijke kunstkopers /verzamelaars bleven onder de radar
- Getrouwde vrouwen werkten alleen bij financiële noodzaak
=> werken in museum als vrijwilliger (wel de rol van conservator!)

Historische Pioniers, DE VROUWEN DIE DE KUNSTGESCHIEDENIS OVERSLOEG

Mayken Verhulst: (1518-1599) cruciale moederfiguur & mentor voor **Bruegel-dynastie**.
Fijnschilder en miniaturiste, runde schildersatelier en leidde haar kleinzonen
Pieter Brueghel de Jonge en **Jan Brueghel de Oude** op, na de dood van hun vader.

Artemisia Gentileschi 1593-1656 Italië, barok.
Opleiding eerst bij haar vader.
1616 als eerste vrouw toegelaten tot
[Accademia dell'Arte del Disegno](#) in Florence.

Judith Leyster 17^e eeuw,
erkenning schildersgilde: **Meesterschilder**
=> eigen atelier, leerlingen, verkoop schilderijen.
'Raakte' vergeten, werk werd toegeschreven aan Frans Hals.

Vrouwen in de kunst: Pioniers van het modernisme

- 19e & 20e eeuw sterke vrouwen steeds meer op de voorgrond.
- Expressioniste **Paula Modersohn-Becker** daagde traditionele normen uit: **1906 de eerste naakte zelfportretten**
- Vrouwelijke kunstenaars **in opstand tegen bestaande barrières**. Gelijke rechten & eigen artistieke identiteit centrale thema's en leidden tot **feministische kunstbeweging**.

'Wil is alles' (Charley Toorop, 1891-1955)

Toegang tot kunstacademie, maar:

1. Lange tijd niet meedoen aan model tekenen. Apart van mannen. Geen theorie lessen.
2. Vrouwen konden geen prijzen winnen. Pas 1899 een vrouw de Prix de Rome, (Nederlandse staatsprijs). Bestond toen al bijna honderd jaar.
3. Vrouwen hóorden niet te excelleren. Man /kinderen dienen, bescheiden. Kunstenaarsbestaan vraagt koppigheid & vasthoudendheid: 'typisch mannelijke eigenschappen'

Lotti van der Gaag, 1923-1999 Cobra

DARE TO BE A REBEL

- Hedda Sterne (Hedwig Lindenberg, Boekarest, 1910-2011)
surrealisme & abstract expressionisme

eind jaren 40 => abstract expressionistische kunstgroep:
Jackson Pollock, Mark Rothko, Barnett Newman, Willem de Kooning, Robert Motherwell

‘Why have there been no great women artists?’

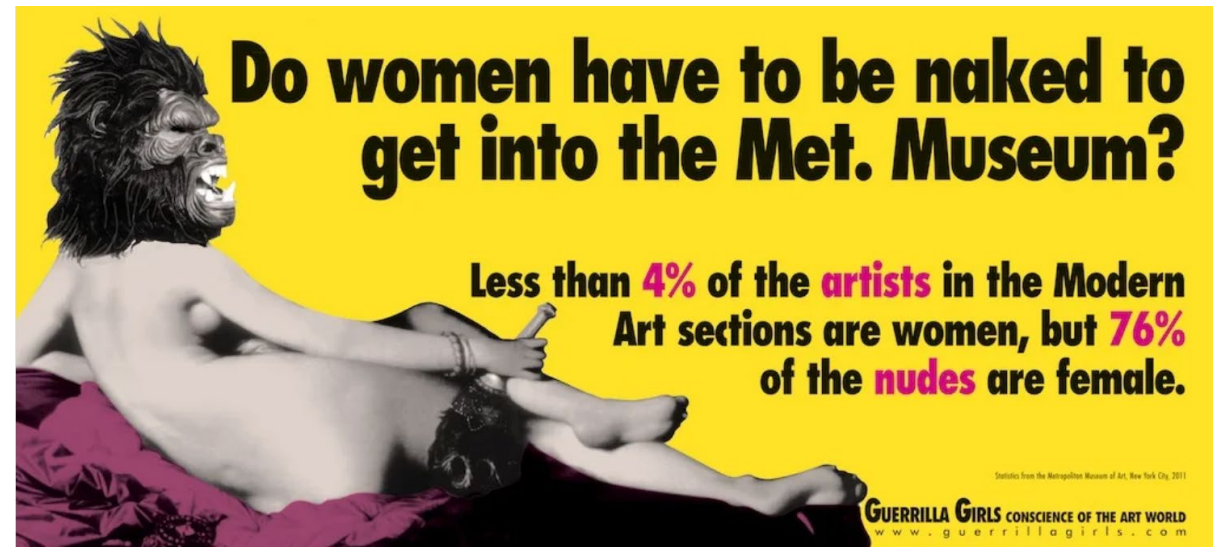
Kunsthistorica Linda Nochlin, 1971

...een heel geschiedenisboek
vol ‘great women artists’
was overgeslagen.....

De Guerrilla Girls, 1981

2021 Voor het eerst in de geschiedenis
toont het Rijksmuseum werk van
vrouwelijke kunstenaars in de Eregalerij

Recent onderzoek, herwaardering & ondersteuning (1500)

Organisaties, instituten & onderzoek: informatie, publicaties, exposities, online cursussen

WIA (Women in Animation) doel: **vrouwelijke animatoren** ondersteunen, promoten en stimuleren in kunst, wetenschap & zakelijke aspecten, 1995

Advancing Women Artists Foundation (AWA) 2009 Identificeren/ restaureren kunstwerken vrouwelijke kunstenaars Florence (2018, 61 wo Artemisia). Jaarlijks prijzenprogramma (2021 gestopt).

List of 20th-century women artists:
geboren tussen 1850-1950 → **844**

Recent onderzoek, herwaardering & ondersteuning

Het RKD, Rijksmuseum, Stedelijk Museum en de UvA project, **2021 gestart**

De andere helft. Het aandeel van vrouwen in de Nederlandse kunstwereld 1780-1980

Platform voor kennisuitwisseling, integreren in de geschiedschrijving.

Je kunt het wel goed doen vanaf dit moment, maar daarmee heb je het verleden nog niet gerepareerd.

Vrouwelijke beeldend kunstenaars in Nederland: Arbeidsmarktpositie, carrièreverloop, representatie
publicatie 2024, Boekmanstichting Jaarinkomen vrouwelijke beeldende kunstenaars 20% lager

Wereldberoemd, 'vergeten' en weer opgedoken

Rosa Bonheur, 1822-1899 Franse schilderes & beeldhouwster
Wereldwijd geroemd om gedetailleerde schilderijen van dieren.

Recente tentoonstelling Mesdag Collectie: 'de Kracht van het dier' 09-2024/01-2025

Louwrien Wijers (1941) Gerrit Bennerprijs 2026

- Betrokken bij kunstbeweging **Fluxus**
- Werkte 1968 - 1986 samen met **Joseph Beuys**.
Net als Beuys: **schrijven en spreken is sculptuur**. Zowel 'mental sculpture' als materiële sculpturen.
- *Project 'Art meets Science and Spirituality in an changing Economy' (1990) haalde wereldwijd de kranten, uitgezonden op televisie in 52 landen*
- *Nu op haar 85^e eerste museale solotentoonstelling. Fries Museum presenteert **We Live in Language** (t/m 3 mei 2026)*

